

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

О ФЕНОМЕНУ РАТА, О КУЛТУРИ МИРА:
промишљања,
анализе,
искуства

ON THE PHENOMENON OF WAR,
ON THE CULTURE OF PEACE:
Reflections,
Analyses,
Experiences

SUL FENOMENO DELLA GUERRA,
SULLA CULTURA DELLA PACE:
riflessioni,
analisi,
esperienze

ПРОГРАМ / PROGRAMME / PROGRAMMA

Крагујевац, 6–8. 2. 2017. године
Kragujevac, February 6th-8th, 2017
Kragujevac, 6-8 febbraio 2017

*О феномену рата, о култури мира:
рeфлeкциje, анализe, искуства*

Крагујевац, 6–8. 2. 2017. године

ПРОГРАМ

***

*On the Phenomenon of War, on the Culture of Peace:
Reflections, Analyses, Experiences*

Kragujevac, February 6th-8th, 2017

PROGRAMME

***

*Sul fenomeno della guerra, sulla cultura della pace:
riflessioni, analisi, esperienze*

Kragujevac, 6-8 febbraio 2017

PROGRAMMA

Уредници / Edited by / A cura di
проф. др Маја Анђелковић / prof. Maja Andelković
проф. др Лука Ваљо / prof. Luca Vaglio

Превели / Translations by / Traduzioni di
др Санела Мушија / Sanela Mušija, PhD
доц. др Јасмина Теодоровић / assis. prof. Jasmina Teodorović, PhD
проф. др Лука Ваљо / prof. Luca Vaglio

Графичка обрада / Graphic elaboration / Elaborazione grafica
проф. Владимир Ранковић / prof. Vladimir Ranković

Штампа / Print / Stampa
Digital Press, Крагујевац / Digital Press, Kragujevac

Међународни пројекат
Југословенски ратнови: друга страна европске цивилизације?
Научене лекције и истрајни изазови
Програм Европа за грађане Европске уније

***

International project
Yugoslav Wars: Another Face of European Civilisation?
Lessons Learnt and Enduring Challenges
Programme Europe for Citizens of the European Union

***

Progetto internazionale
Le guerre jugoslave: un altro volto della civiltà europea?
Lezioni apprese e sfide durature
Programma Europa per i Cittadini dell'Unione Europea

Акроним пројекта / Project acronym / Acronimo del progetto:
Yu_Eu

Подришка Европске комисије остваривању ове публикације не представља одобравање садржаја, који одражавају само мишљења аутора, а Комисија се не може сматрати одговорном за било коју могућу нетачност информација које су ту садржане.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Il sostegno della Commissione Europea alla realizzazione di questa pubblicazione non costituisce un'approvazione dei contenuti, che riflettono le opinioni dei soli autori, e la Commissione non può essere ritenuta responsabile degli usi che possono essere fatti delle informazioni ivi contenute.

О феномену ратна, о култури мира:
промишљања, анализе, искуства

Крагујевац, 6–8. 2. 2017. године

ПРОГРАМ

- Понедељак, 6. 2. 2017. год.

Свечана сала Ректората Универзитета у Крагујевцу

**АКАДЕМСКА СЕСИЈА: Међународни научни округли сто Теоријска и културноисторијска
промишљања о разним видовима феномена ратна**

9.30

Ошварање Међународној научној округлој сјола

Поздравна реч проректора за међународну сарадњу Универзитета
у Крагујевцу, проф. др Милована Матовића

Поздравна реч проректора за науку Универзитета у Крагујевцу,
проф. др Драгана Бошковића

Поздравна реч главног руководиоца *Пројекта*, проф. др Стефана
Петручанија (Stefano Petrucciani) (Универзитет „Сапјенца“ у Риму)

10.00–11.30

Први гео

Председавају: проф. др Стефано Петручани, проф. др Драган Бошковић
Јања Јерков (Филозофски факултет, Универзитет „Сапјенца“ у Риму):

La guerra come tipo di legame sociale

ИГНАСИ БОАДА (IGNASI BOADA) (Факултет за комуникацију и
међународне односе, Универзитет „Рамон Љуљ“ у Барселони):

The Conflict in European Identity

СТЕФАНО ВЕЛОТИ (STEFANO VELOTTI) (Филозофски факултет, Универзитет
„Сапјенца“ у Риму): *Un monumento alla memoria della guerra? A
partire dal graphic-novel Tout sera oublié di M. Enard e P. Marquès*

ЈЕЛЕНА АРСЕНИЈЕВИЋ МИТРИЋ (Филолошко-уметнички факултет,
Универзитет у Крагујевцу): *Култура сећања као одговор на џолишику
ревизије и заборав: Дајана Џонсјон, Ив-Ен Пренјис и Јелена
Гускова о ратну на Косову и Мејхохији и НАТО бомбардовању
Југославије*

11.30–13.00

Други гео

Председавају: проф. др Јања Јерков, проф. др Игнаси Ровиро
Драган Бошковић (Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у

Крагујевцу): *Југословенски ратови су лице Европе: књижевни одговор*
КЛАУДИЈА СКАНДУРА (CLAUDIA SCANDURA) (Филозофски факултет,
Универзитет „Сапјенца“ у Риму): *“Quando tacciono le armi, la guerra
ricomincia da capo”*. *Svetlana Alekseevič ed Elena Fanajlova ascoltano le
voci dei vivi e dei morti*

ЕУЛАЛИЈА ТОРТ (EULÀLIA TORT) (Филозофски факултет, Универзитет
„Рамон Љуљ“ у Барселони): *Arts in Catalonia during Spanish Civil War*

АЛЕССАНДРО АЛФИЕРИ (ALESSANDRO ALFIERI) (Филозофски факултет,
Универзитет „Сапјенца“ у Риму): *I disastri della guerra, da Goya a
Clint Eastwood*

13.00–14.00 Пауза (кокџел)

**Јавна сесија: Међународни округли сто *Интеркултурни дијалог о феномену раша
и о култури мира***

14.00 *Ошварање Међународној округлој стола*

Поздравна реч ректора Универзитета у Крагујевцу,
проф. др Небојше Арсенијевића

14.15–16.00 *Међународни округли сто*

Модератор: проф. др Лука Ваљо (Luca Vaglio)

НЕБОЈША АРСЕНИЈЕВИЋ (Ректор Универзитета у Крагујевцу)

ВЛАДАН ВУКОСАВЉЕВИЋ (Министарство културе и информисања РС)

МЛАДЕН ВЕСКОВИЋ (Министарство културе и информисања РС)

ДАВИДЕ СКАЛМАНИ (Директор Италијанског института за културу, Београд)

СЛАВОЉУБ ЈОВАНОВИЋ (Директор *Сиомен-музеја 21. октобар*)

СТЕФАНО ПЕТРУЧАНИ (Универзитет „Сапјенца“ у Риму)

ЈАЊА ЈЕРКОВ (Универзитет „Сапјенца“ у Риму)

▪ Уторак, 7. 2. 2017. год.

Свечана сала Ректората Универзитета у Крагујевцу

ВИДЕО-СЕСИЈА: *Новинарка у рашу*

10.00 *Приказивање одломака из документарног филма о рагу Аије Кује у*

Београду током југословенских рашова.

О документарном филму говоре Елена Фанајлова и Аија Кује.

ШКОЛСКА СЕСИЈА: *Промишљања о рашу и о миру из искуства младих*

11.00 *Школска сесија*

Модератор: проф. др Маја Анђелковић

13.00–14.00 *Кокџел*

14.00 *Обилазак главних знаменитости града Крагујевца*

20.00 *Званична вечера учесника Пројекта*

▪ Среда, 8. 2. 2017. год.

Сала Сената, Ректорат Универзитета у Крагујевцу

ЗАВРШНА АКТИВНОСТ: Састанак свих партнера *Пројекта*

9.30–12.00 Разговор о оствареним активностима и организовање активности у
Барселони и у Риму

*On the Phenomenon of War, on the Culture of Peace:
Reflections, Analyses, Experiences*

Kragujevac, February 6th-8th, 2017

PROGRAMME

- Monday, February 6th, 2017
Assembly Hall of the Rectorate of the University of Kragujevac

ACADEMIC SESSION: International Academic Round Table *Theoretical and Cultural-historical Reflections on the Several Aspects of the Phenomenon of War*

9.30 *Opening of the International Academic Round Table*
Greeting of the Vice-rector for International Cooperation of the University of Kragujevac, prof. Milovan Matović
Greeting of the Vice-rector for Science and Research of the University of Kragujevac, prof. Dragan Bošković
Greeting of the Chief Manager of the *Project*, prof. Stefano Petrucciani (“Sapienza” University of Rome)

10.00-11.30 *First part*
Chairmen: prof. Stefano Petrucciani, prof. Dragan Bošković
JANJA JERKOV (Faculty of Philosophy and Letters, “Sapienza” University of Rome): *La guerra come tipo di legame sociale*
IGNASI BOADA (Faculty of Communication and International Relations, “Ramon Llull” University of Barcelona): *The Conflict in European Identity*
STEFANO VELOTTI (Faculty of Philosophy and Letters, “Sapienza” University of Rome): *Un monumento alla memoria della guerra? A partire dal graphic-novel Tout sera oublié di M. Enard e P. Marquès*
JELENA ARSENIJEVIĆ MITRIĆ (Faculty of Philology and Arts, University of Kragujevac): *Kultura sećanja kao odgovor na politiku revizije i zaborava: Dajana Džonston, Iv-En Prentis i Jelena Guskova o ratu na Kosovu i Metohiji i NATO bombardovanju Jugoslavije*

11.30-13.00 *Second part*
Chairmen: prof. Janja Jerkov, prof. Ignasi Roviró
DRAGAN BOŠKOVIĆ (Faculty of Philology and Arts, University of Kragujevac): *Jugoslovenski ratovi su lice Evrope: književni odgovor*
CLAUDIA SCANDURA (Faculty of Philosophy and Letters, “Sapienza” University of Rome): *“Quando tacciono le armi, la guerra ricomincia da capo”. Svetlana Alekseevič ed Elena Fanajlova ascoltano le voci dei vivi e dei morti*
EULÀLIA TORT (Faculty of Philosophy and Letters, “Ramon Llull” University of Barcelona): *Arts in Catalonia during Spanish Civil War*

ALESSANDRO ALFIERI (Faculty of Philosophy and Letters, "Sapienza"
University of Rome): *I disastri della guerra, da Goya a Clint Eastwood*
13.00-14.00 *Lunch break*

PUBLIC SESSION: International Round Table *Intercultural Dialogue on the Phenomenon of War and on the Culture of Peace*

14.00 *Opening of the International Round Table*

Greeting of the Rector of the University of Kragujevac,
prof. Nebojša Arsenijević

14.15-16.00 *International Round Table*

Moderator: prof. Luca Vaglio

NEBOJŠA ARSENIJEVIĆ (Rector of the University of Kragujevac)

VLADAN VUKOSAVLJEVIĆ (Minister of Culture and Information of the RS)

MLADEN VESKOVIĆ (Ministry of Culture and Information of the RS)

DAVIDE SCALMANI (Director of the Italian Cultural Institute in Belgrade)

SLAVOLJUB JOVANOVIĆ (Director of the Memorial Museum "October 21th")

STEFANO PETRUCCIANI ("Sapienza" University of Rome)

JANJA JERKOV ("Sapienza" University of Rome)

- Tuesday, February 7th, 2017
Assembly Hall of the Rectorate of the University of Kragujevac

VIDEO SESSION: *A Woman-Journalist in War*

10.00 *Projection of fragments of the documentary film on the work of Aija Kuge in Belgrade during the Yugoslav Wars.*

Elena Fanajlova and Aija Kuge will talk about the documentary film.

SCHOOL SESSION: *Reflections on War and Peace Based on the Experiences of Young People*

11.00 *School Session*

Moderator: prof. Maja Anđelković

13.00-14.00 *Lunch*

14.00 *Tour of the main sights of the city of Kragujevac*

20.00 *Official dinner of the participants of the Project*

- Wednesday, February 8th, 2017
Hall of the Academic Senate, Rectorate of the University of Kragujevac

FINAL ACTIVITY: *Meeting of all the partners of the Project*

9.30-12.00 Debate on the activities which have been carried out and on the organisation of Barcelona and Rome activities.

*Sul fenomeno della guerra, sulla cultura della pace:
riflessioni, analisi, esperienze*

Kragujevac, 6-8 febbraio 2017

PROGRAMMA

- Lunedì, 6 febbraio 2017
Aula magna del Rettorato dell'Università di Kragujevac

SESSIONE ACCADEMICA: Tavola Rotonda Internazionale di Studi *Riflessioni teoriche e storico-culturali sui vari aspetti del fenomeno della guerra*

9.30 *Apertura della Tavola Rotonda Internazionale di Studi*

Saluto del Rettore per la Collaborazione Internazionale dell'Università di Kragujevac, prof. Milovan Matović

Saluto del Rettore per la Ricerca dell'Università di Kragujevac, prof. Dragan Bošković

Saluto del responsabile del *Progetto*, prof. Stefano Petrucciani (Università di Roma "La Sapienza")

10.00-11.30 *Prima parte*

Presiedono: prof. Stefano Petrucciani, prof. Dragan Bošković

JANJA JERKOV (Facoltà di Lettere e Filosofia, Università di Roma "La Sapienza"): *La guerra come tipo di legame sociale*

IGNASI BOADA (Facoltà di Comunicazione e Relazioni Internazionali, Università "Ramon Llull" di Barcellona): *The Conflict in European Identity*

STEFANO VELOTTI (Facoltà di Lettere e Filosofia, Università di Roma "La Sapienza"): *Un monumento alla memoria della guerra? A partire dal graphic-novel Tout sera oublié di M. Enard e P. Marquès*

JELENA ARSENIJEVIĆ MITRIĆ (Facoltà di Filologia e Arti, Università di Kragujevac): *Kultura sećanja kao odgovor na politiku revizije i zaborava: Dajana Džonston, Iv-En Prentis i Jelena Guskova o ratu na Kosovu i Metohiji i NATO bombardovanju Jugoslavije*

11.30-13.00 *Seconda parte*

Presiedono: prof.ssa Janja Jerkov, prof. Ignasi Roviró

DRAGAN BOŠKOVIĆ (Facoltà di Filologia e Arti, Università di Kragujevac): *Jugoslovenski ratovi su lice Evrope: književni odgovor*

CLAUDIA SCANDURA (Facoltà di Lettere e Filosofia, Università di Roma "La Sapienza"): *"Quando tacciono le armi, la guerra ricomincia da capo". Svetlana Alekseevič ed Elena Fanajlova ascoltano le voci dei vivi e dei morti*

EULÀLIA TORT (Facoltà di Lettere e Filosofia, Università "Ramon Llull" di Barcellona): *Arts in Catalonia during Spanish Civil War*

ALESSANDRO ALFIERI (Facoltà di Lettere e Filosofia, Università di Roma
"La Sapienza"): *I disastri della guerra, da Goya a Clint Eastwood*

13.00-14.00 *Pausa buffet*

SESSIONE PUBBLICA: Tavola Rotonda Internazionale *Dialogo interculturale sul fenomeno della guerra e sulla cultura della pace*

14.00 *Apertura della Tavola Rotonda Internazionale*

Saluto del Rettore dell'Università di Kragujevac, prof. Nebojša Arsenijević

14.15-16.00 *Tavola Rotonda Internazionale*

Moderatore: prof. Luca Vaglio

NEBOJŠA ARSENIJEVIĆ (Rettore dell'Università di Kragujevac)

VLADAN VUKOSAVLJEVIĆ (Ministro della Cultura e dell'Informazione della RS)

MLADEN VESKOVIĆ (Ministero della Cultura e dell'Informazione della RS)

DAVIDE SCALMANI (Direttore dell'Istituto Italiano di Cultura in Belgrado)

SLAVOLJUB JOVANOVIĆ (Direttore del Museo Memoriale "21 ottobre")

STEFANO PETRUCCIANI (Università degli Studi di Roma "La Sapienza")

JANJA JERKOV (Università degli Studi di Roma "La Sapienza")

▪ Martedì, 7 febbraio 2017

Aula magna del Rettorato dell'Università di Kragujevac

SESSIONE VIDEO: *Una giornalista in guerra*

10.00 *Proiezione di segmenti del documentario sul lavoro di Aija Kuge a Belgrado durante le guerre jugoslave.*

Del documentario parlano Elena Fanajlova e Aija Kuge.

SESSIONE SCOLASTICA: *Riflessioni sulla guerra e sulla pace basate sull'esperienza dei giovani*

11.00 *Sessione scolastica*

Moderatrice: prof.ssa Maja Andelković

13.00-14.00 *Buffet*

14.00 *Visita ai principali luoghi di interesse culturale della città di Kragujevac*

20.00 *Cena ufficiale dei partecipanti al Progetto*

▪ Mercoledì, 8 febbraio 2017

Sala del Senato Accademico, Rettorato dell'Università di Kragujevac

ATTIVITÀ CONCLUSIVA: Riunione di tutti i partner del Progetto

9.30-12.00 *Discussione sulle attività realizzate e sull'organizzazione delle attività di Barcellona e Roma.*

UNIVERSITY OF
KRAGUJEVAC

SAPIENZA
UNIVERSITÀ DI ROMA

Universitat
**Ramon
Llull**

RadioFreeEurope
RadioLiberty

WARS
WOODSLAV | ANOTHER FACE
OF EUROPEAN
CIVILISATION?